

Ektik

Europako Batasunera

Parlamentuan hautagai aurkeztu eta botoa emateko eskubidea aurikusten da. Udal hauteskundeetan hautatua izateko eskubideak zenbait estaturi bere konstituzioa aldarazi dio, orain arte estatu horretakoa ez zen ezein kide ezin baitzen hautagai gisa aurkeztu.

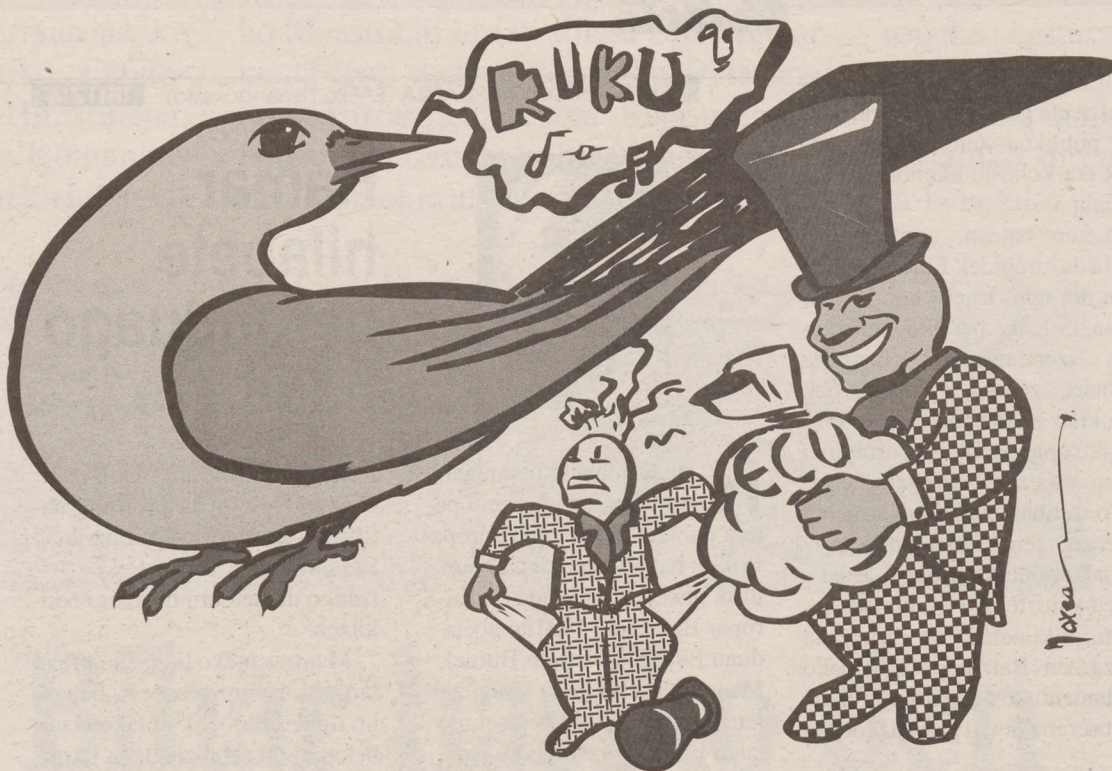
Hirugarren, herritar batek Komunitateko edozein enbaxadaren babesa jasotzeko eskubidea ezagutzen da Ektik kanpoko hirugarren estatu batean egonez gero eta bertan bere nazionalitateko enbaxadatik ez balego. Dena den, EK-ko estatuek elkarren artean eta hirugarren estatuekin akordio gehigarriak sinatzea beharrezkoa izango da kasu askotan eskubide horrek benetan indarra izan dezan.

Azkenik, Europa mailako Ombudsman edo Arartekoaren figura ezartzen da, herritarren kexuak eta salaketak bideratu ahal izateko.

Herritartasun europarrak mugak ditu oraindik, eta muga horiek zabaltzeko bideak ezarrita baldin badaude ere oztupoekin topo egingo du. Izan ere, dagoneko, kexuak egon dira herritartasuna dela eta, beren identitate nazionala galtzeko arriskua ikusten dutenen aldetik. Hori argi geratu zen Danimarkaren kasuan, esaterako, lehendabiziko erreferendumean Maastrichteko Hitzarmena ez berresteko arrazoi nagusienetarikoa subiranotasun eta nortasun nazionala galtzeko arriskua ikusten zutela izan baitzen. Danimarka herritartasun europarretik at baldin badago ere, horrek ez du esan nahi Danimarkan bizi den EK-ko estatu kide bateko herritarrek ez dituenik Europako herritar bati dagozkion eskubideak izango.

EKONOMIAREN OINARRI NAGUSIAK

Maastrichteko Hitzarmenaren erreformarik nagusienetarikoa diru eta ekonomi batasunak dira, eta berorien sinbolo nagusia ecu-a diru bakar moduan hartzea da. Egungo diru arteko fluktuazio sistematik truke fijoko tipora iragango da, aldaketak egiteko aukerarik gabe. Europako Komunitateak, lehendabiziko merkataritza potentziak, dolarraren finantza nagusitasunarekin lehiatzeko tresna izango du. Diru bakarraren abantailak —adituek ziurtatzen dutenez— joan zen urtarilaren lehen estreinatutako mugarik gabeko merkatuak emandakoak baino handiagoak izango dira. Europako diruen arteko trukeak kenteak soilik, enpresen sarrearak % 4 haztea ekarriko du. EK-ko hamabi hiriburuetan zehar bidaiatzen duen pertsona batek gaur egun bere diruaren balioaren % 40 galduko luke bisitatzen ari den herrialdeko dirua aldatze

hutsarekin. Diru bakarra indarrean sartzeko eguna 1997ko urtarilaren 1a da, ordurako sisteman sartzeko prest dauden edota gaitasuna duten sei estatu baldin badaude. Bestela, 1999ko urtarilaren lehen jarriko da martxan, orduan horretarako prestatuta dauden estatuekin. Erresuma Batuak eta Danimarkak diru bakarretik kanpo geratzeko eskubidea gorde zuten bere garaian. Alemaniak ere, joan zen urrian Auzitegi Konstituzionalak

emandako epaiaren ondorioz, garaia iristerakoan erabakiko du, eta bide batez beste estatuentzat ere eskubide berbera gordeko da.

Diru bakarreko sisteman sartu ahal izateko, ekonomiek euren oinarritzko makromagnitudeak prestatu beharko dituzte. Hainbat baldintza daude, hala nola inflazioak ezingo duela hiru estatu onenen batez bestekoaren 1,5 gaititu, interes tipoen arteko aldea ere ezin izango da batz bestekotik bi puntu baino handia-

goa izan, balio bereko diruarekin aurrezki eta inbertsioen kaptazioan konpetentzia desleialik gerta ez dadin... Saneamendu eskaerak defizit publikora (gehienez BPGaren % 3) eta zor pila-tura (BPGaren % 60 gehienez) hedatzen dira.

Diru bakarra indarrean jartzeko faseak egongo dira, herrialde atzeratuak egongo badira ere. Ekonomiak prestatzeko lehendabiziko fasea Madril 1989an egin gailurrean onartu zen eta

KARMELO LANDA (HBko europarlamentaria)

Parlamentu europarrak zer dakarren

hori zuzendu nahian, gehitu dira zertxobait Parlamentuaren arloak Maastrichteko Itunean, eta aurrerantzean koerabakia onartuko zaio. Baina, bestalde, Estatu ordezkariak eta Gobernuetan diren partidu nagusiek ondo lotu nahi dituzte Parlamentu horren erabakiak, eta horretarako ari dira, bai barne arautegia baita hurrengo hauteskunde europarretarako arauak gogortuz.

Parlamentu europarrak, Komunitatean diren Nazio desberdinetako ordezkari zuzenak bildu beharko lituzkeela eta, nahikotxo gara bertan hautes-barrutia Nazio mailakoa izatea proposatu dugunok (kontuz, ez oraingo 'autonomia' zatikatzailen mailakoa, Euskal Herri osoaren mailakoa baizik). Baina ez da hau onartu Estatu egitura nahi dute Komunitate mailan ere, eta beraz, Estatu mailako barrutia inposatu.

Nolanahi ere, Euskal Herria bezalako Nazio zapalduen ordezkari izatea Parlamentu europarrean eraginkor gertatzen

da, duda izpirik gabe. Batetik, herrialde europarretako bostehun ordezkariaren aurrean euskaldunon lekukotasuna eta errebindikazioa aurkezteko aukera aparta delako. Hori dela eta, zer esanik gabe agertu dira behin eta berriro hainbat parlamentario espainiar-tzale, eiren 'Estatu arazoa' desarrarazoi hutsa dela garbi agertuz. Horrek ez digu, besterik gabe, Euskal Herriaren askatasuna ekarriko, baina gure borrokaren arazoiek ondo garbi uzten ditu, eta hortik elkartasuna eta laguntza ere badatoz.

Beste puntu bat ere aipatu behar da: Europaren Batasuna era honetan eraikitzen ari den unean, Maastrichteko Itun horren Euskal Herrira eta beste hainbat herritara dakartzan kalteak salatzeko gune apraposa ere bada Parlamentu europarra. Honek ere ez du berez okerra dena zuzenduko, baina arazo berdintsuak ditugun Herriak elkarlotuz, Europa alternatiboaren aldeko ahaleginak uztartzen ditu, Herrien Europaren alde.

1990eko uztailaren lehen jarri zen martxan. Krisiak eraginda, defizita, inflazioa, langabezia eta abarren zifrak bateratu beharrean urrundu egin dira. Bigarren fasea 1994eko urtarilaren lehen hasiko da Diru Institutuarekin, eta azkenengo etapa, diru bakarrarena, 1997an edo 1999an.

Europako Banku Zentralen Sistema Federala izango da EK-ko herrialdeen diru politikaren arduradun bakarra. Berau, banku zentral nazionalaren gobernadore zentralak eta Europako Kontseiluak izendatutako adituek osatuko dute. Bundesbank-aren eredu alemaniarri jarraituz, banku zentral nazional bakoitza independentea izango da gobernuarekiko. Hala ere, erabakiak gehiengoak hartuko ditu, hainbilen interesetatik abiatuta eta, horrela, markoaren aginduetan oinarritutako Alemaniaren monopolioa hautsi egingo da. Gainera, estatu eta gobernuburuek erabakiko dituzte ekonomi politikaren norabideak eta ministroek helburuak zenbatuko eta ecu-aren kanpo balioa ezarriko dute. Europako Banku Zentralak, beraz, alde aurretik zehaztutako bideetan egin beharko du lan.

POLITIKA SOZIALA

Maastricht dela eta, Erresuma Batuak ezin izango du, besteak beste, multinazionalen enpresa batzorde europarren osaketa blokatzen segitu. Maastrichtek beste 11 estatuen arteko Europa Soziala aurikusten du. Erresuma Batuen botoa jada ez da erabakigarria izango. Beste kideek aurrerantzean eurek bakarrik eman ahalko dituzte lan arazoei buruzko aginduak. 1989ko Gutun Soziala martxan jartzeko adostasuna medio, besteak beste Europa mailako konbenio kolektiboak ezartzeko aukera ematen duten eskubide eta erreformek aurrera egingo dute. Dena den, Estatu kide bakoitzaren esku geratuko dira soldata, pensio eta Seguritate Sozialaren prestakuntzen moduko gaiak.

Politika soziala Europako Komunitateak gutxien garatu duen politiketako bat da. Hasiera batean, arau sistema desberdinen arteko armonizazioa lortzea beste helbururik ez zuen, lehen-tasuna zuten beste hainbat xede lortzeko oztupo izan zitekeen egoera diferentzialik gerta ez zedin.

Denbora joan ahala, EK osoan gero eta garrantzi handiagoa hartuz joan da lan osasun eta segurtasunaren garapen normatiboa, bere oinarri juridikoa aprobe-txatu baita beste xedapen batzuk hartzeko —emakumearen babesa, lan denboraren ordenazioa, kontratazio formula atipikoak dituzten langileen babesa...—.

Maastrichteko Itun horrek Euskal Herrira eta beste hainbat herritara dakartzan kalteak salatzeko gune aproposa ere bada Parlamentua.